

Jegyzőkönyvek

az Erdélyi Múzeum-Egylet orvostermészettudományi szakosztályának
orvosi szakuléseiről.

Elnök: PURJESZ Zsigmond tnr.

Jegyző: GENERSICH Gusztáv m. tnr.

Szakülés 1897. évi október 22-én.

1. Elnök *A therapia csalódásai és azok okai* címén a szakuléseket az 1897/8. tanévben megnyitó előadást tart (l. Értesítő 1—14. lapjain)

2. GENERSICH m. tnr.: *Az intubációról* értekezve, az intubáció rövid története után az eddig használatban levő készülékeknek igen értékes és tanulságos sorozatát mutatja be. Végül az intubatiót a Heubner-féle phantomon demonstrálja.

Szakülés 1897. évi november 12-én.

1. MARSCHALKÓ tnr. következő betegeket bemutatja:

a) *Rhinoskleroma* esete: G. J. 24 éves eszmadia. 1 $\frac{1}{2}$ évvel ezelőtt ulcerosus garatsyphilissel feküdt a belklinikán. Az orrban a folyamat 1895. tavaszán kezdődött, előbb a bal, majd a jobb orrnyílás idegen képlet által eltömődött, mely lassan, de folytonosan növekedve, egy év múlva mindkét orrnyílást teljesen elzárta. Fájdalom sohasem jelentkezett, a képlet nyomásra csak némi-
leg érzékeny, és sem genyedést, sem fekélyedést sohasem mutatott. A garatsyphilis ellen folytatott antilueses kezelés a folyamatra absolute nem volt befolyással. — Az orr kissé lapos, szélesebb, de a külbőr más elváltozást nem mutat, mindkét orrnyílás karélyos, de sima felületű, barnás veres színű képlet által van kitöltve, mely késsel vagy éles kanállal könnyen vágható illetve kaparható és vérzékeny. Ha az orrot összenyomjuk, képlet porczkeménynek mutatkozik. — A megejtett bakteriologicus és szövettani vizsgálat typosus rhinoskleromát derített ki és megerősítette a felállított kórismét.

b) *Késői papulás syphiliid érdekes alakja*: E. D. 36 éves jegyző. Infectio ismeretlen. 1891-ben torokfájdalmak, exulcerált papulák, 30 inunctió, gyógyulás. 2 év előtt mindkét könyök- és a keresztcsonttájjon lassan növekvő daganatok keletkeztek, melyek nem fájtak, felettök a bőr kezdetben normális volt, a daganatok a bőrhöz rögzítvék és ezzel együtt mozgathatók voltak. Pár hónap múlva mindegyik daganat felett — és csakis itt — diskrét papulosus kúteg, mely azóta fennáll a daganatokkal együtt. Jelenleg az említett tájakon tyuktojásnyi —

tenyéryni, inkább lapos daganatok vannak, melyek kemény, ruganyos tapintatúak, élesen körülírtak, nem fájdalmasak, a bőrrel összeforrtak és ezzel együtt mozgathatók. A daganatok feletti jellegzetes csoportokban álló diserét papulák, melyek némelyike már involválódott, sötét pigmentációt hagyott hátra. Érdekes, hogy antilueses gyógymódra nem csak a papulák gyorsan involválódtak, hanem a daganatok is oly feltűnően kisebbedtek, hogy nyilvánvaló lett, miszerint azok is összefüggésben állanak a luessel. Egy kimetszett darabon csak sejtiszegény rostos kötőszövetet lehetett kimutatni.

2. JANCÓ Miklós tanársegéd bemutat kifejezett osteomalacia esetet a bel-klinikáról.

3. BUDAY TIR.: a) *Mellékvesecsírokból származó vesedaganatok*-ról értekezik 2 eset kapcsán. GRAWITZ azt tartja, hogy a fejlődésben, mikor még vese és mellékvese együtt van a vesében, a lebenyek közti hasadékokban, mellékvese csírok vannak, melyek benmaradnak. Ez egy magában érdekes lelet. Másfelől, úgy látszik, hogy az adenomák ily csírokból indulnak ki. Ezen daganatok szintén sugaras oszlopokat és anastomizáló üröket tartalmaznak, mint a mellékvese kéreg állománya. GRAWITZ óta tényleg találtak is átmeneti daganatalakokat. = BUDAY ? ilyen vesedaganatot talált. Az egyikben elmebántalom mellett, mint véletlen leletet, a másik esetben voltak tünetek a vese részéről, de húgycsőszűkület által feltételezvék és takarták a daganat tüneteit. Külső húgycsömetszés után 2 napon elhalálozás septicus hólyag tünetek között. A beteg el volt hívva, a vesetok is erősen zsiros volt. A daganat ökölnyi, kifejezetten sárga, dudorokból és cystákból áll. Épen ezen cystáknál fogva érdekes. Némelyek szerint ezek lágyulási cysták, mások szerint vesecsatornák. BUDAY találta, hogy sejtömeg által kitöltöttek és zsireppeket tartalmaztak, tehát valószínű, hogy a mellékvesékből fejlődtek. E dagok nem ritkák, de érdekesek, mert igazolják azt a nézetet, hogy a dagok embryonalis csírokból keletkeznek.

b) *Maláriás Kómában* elhalt egyén agyát mutatja be, a hajszáledények tömve vannak oszló plasmódiuumokkal. Az asszony 1½ nappal azelett szült, kómás volt. BUDAY a máj és lép csokoládébarna színe által lett figyelmessé téve a maláriára. A különben eléggé fehér agy edényei tömve voltak plasmódiuumokkal. Ezzel szemben a lép kevés alakot mutatott, a többi szervek még kevésbbé. 2 év előtti esetében BUDAY az agyban nem talált plasmódiuumot.

4. JAKABHÁZY Zsigmond dr.: *Néhány újabb neuroticum befolyásáról a vérkeringési szervekre* című értekezését adja elő (lásd az Értesítőben 15—38. l.).

Szakülés 1897. évi november 26-án.

1. GENERSIICH Gusztáv dr.: *A diphtheriás croup kezelés. intubációval* címén folytatja az 1897. október 22-én kezdett előadását az intubációról, mely közben reátér az intubáció utáni észleletekre, u. m. az állhártya letolásra, a tubus kiköthögésére, a tubus benmaradási idejére, a decubitusokra, a tüdő hiányos szellőzésére. Azután taglalja az intubáció előnyeit és ellenjavallatait, azzal végezvén előadását, hogy az intubációt első eljárásnak ajánlja, de úgy, hogy mellette a tracheotomia is fentartassék, az intubatio ugyan legkönnyebben a kórházban vihető keresztül, de sikerrel alkalmazható a privátpraxisban is.

2. PURJESZ Zsigmond tnr.: *Adatok a serumtherapia kritikájához* cz. alatt előadást tart (lásd Értesítő 50—72. lapjain).

Szakülés 1898. évi január 28-án.

1. GENERSICH Gusztáv dr.: *Veleszületett köldöksipoly* esetét mutatja be. Az eset leírását l. az Értesítő 73—77. lapjain.

2. GÁMÁN Béla dr.: *Idegen testek az orrban, fülben, gégeben.*

a) *Felnőtt férfi* bal hangvezetőjéből jól kifejelett blatta orientalist (sváb bogár) távolított el csipeszszel. Az állat az illetőnek álmában mászott be és 2 napig ott tartózkodás után is csak subjectiv zavarokat okozott; oly erősen volt beékelődve, hogy fel kellett darabolni és úgy távolítani el.

b) Egy 4 éves leányka félév előtt falevelet dugott be orrába, azután megfedekezett róla. A jobb orr mélyében rejlő megbarnult, fénylő, a nyák-hártyához tapadó falevél csaknem a csalódásig utánozta az ozoenánál jelentkező pörköket. A 6 cm. hosszú és 3 cm. széles levél eltávolítása csipeszszel könnyen sikerült. Ez után a betegség minden tünete néhány nap alatt elmúlt.

c) Vidéken lakó 9 éves, fuicska libagégével játszott és azt aspirálta: erre hangtalan és szűró fájdalmak miatt nyelésre képtelen lett. Sikertelen extractio kísérletek után a gyermeket másnap a kolozsvári belklinika gégeambulatoriumára hozták: a légzést hangos, fűtyszerű zörej kísérte; légzési nehézségek nem voltak. A tükörrrel a valódi hangszálágok helyén párhuzamos mozdulatlan, szürkésfém léczek látszóttak; az általuk képzett rést a középvonalban a légáram által le és felmozgatott hártvás szalag osztotta két egyenlő részre. Kutaszoláznál kiderült, hogy a két szélső lécz kemény, porcztapintatú és hogy azokat a duzzadt mellső és hátsó commissura által fedett ívek teljes gyűrűvé egészítik ki. Alapos cocainozás után sikerült ez erősen beékelődött gyűrűt Krause féle fogóval kiemelni, mikor is kitűnt, hogy e gyűrű a kiszélesedő karimája 1.5 cm. hosszú, ovális (6:10 mm.) keresztmetszetű csőnek, mely a gégeüregben akár csak egy O'Dwyer-féle tubus ült.

Az extractio után a beteg azonnal szabadon nyelt, s néhány napra reá teljesen gyógyulva távozott. Érdekes a szerencés véletlen, mely ilyen nagyságú és alakú idegen testet úgy helyezett el a gégeben, hogy sem komolyabb sérülést, sem megfulladást nem okozott.

3. BARTHA János dr. városi főorvos: *„Kolozsvár sz. kir. városban 20 év alatt (1874—1893.) görvély és gümőkórban elhaltak kimutatása kor-, nem-, foglalkozás és topografia szerint“* czímmel előadást tart.

1. Kimutatja, hogy a városban az első 10 év alatt elhalt 11069 egyénből görvély és gümőkóros volt $1388 = 12.54\%$, míg a második tizedben elhalt 10175 egyén közül gümőkóros $1468 = 14.41\%$. A város lakosságához viszonyítva az első tizedben a népességből 46.38% , a másodikban 44.86% halt el görvély és gümőkórban; tehát a másodikban ezernként 1.52 vel kevesebb.

2. Ez az apadás nem egyenlően oszlik el a város egyes területei közt: sokat javult a IV. és III. kerület, a II. alig észrevehetően; rosszabbodott az I. és V. kerület. Előadó kimutatja a halottak számát utcánként s házanként; az utcák népességéhez viszonyítja táblázatában a halálozást.

3. Finemüekből 1506 = 52·73% halt el, míg nőnemüekből 1350 = 47·27% ; de a korhoz viszonyítva a finemüekből a 0—7 éves és a 30 éven felüliek közül halt el több (955 fi, 624 nő = 65·33% finemü), míg a 7—30 éves koruknál a nőnemüek közül haltak el többen (667 nő, 473 fi = 70·91% nőnemü). Tisz-tán kor szerint tekintve az elhaltakat a következő sorrend tűnik elő 25—30 éves (353), 50—60 éves (348), 60 éven felüli (323), 20—25 éves (314). 15—20 éves (290), 30—35 éves (266), 40—45 éves (223), 45—50 éves (210).

4. Foglalkozás szerint volt az elhaltak között: iparos 41·32%, napszámos 17·33%, honoratior 10·18%, eseléd 9·63%, hivatalnok 6·58%, földmives 6·12%, kereskedő 3·67%, dohánygyári munkás 3·67%, vasuti alkalmazott 1·54%.

Előadó a gümőkór keletkezése okait tárgyalva, keresi azok eltávolítása módjait s azon eredményre jut, hogy az elméletileg czélszerű hatásági köz-egészségügyi intézkedések közül csak kettő hajtható végre: t. i. az építkezés javítása és a gyöngykóros marhák teje és húsnak táplálkozásra nem bocsátása.

A gümőkór pusztítását társadalmi úton lehetne korlátozni:

1. A családi terheltek rábeszélésével, hogy mondjanak le a házasságról.
2. A szegény betegek és lábbadozók segélyezésére és jó tápláló ételekkel való ellátására (népkonyhák) alakítandó egyesületekkel.
3. A családi terheltek vagy már gümőkór gyanúja alatt állók számára egészséges és tiszta levegőjű vidékeken állítandó sanatoriumokkal.
4. A kisiparosok olyan támogatásával házi szükségleteink beszerzésénél, hogy munkájok után némi jólétre tehessenek szert.

Szakülés 1898. évi május 20 án.

El n ö k : LECHNER Károly tanár. J e g y z ő : GENERSICH Gusztáv m. tur.

1. PURJESZ Zsigmond tanár : előadást tart „*A pellagra kérdése hazánkban*” czímen (l. Értesítő 78—85. lapjain).

2. STROBEL Willibald dr. : „*A pellagrás elmezavar egy esetét*” mutatja be (l. Értesítő 86—90. lapjain).

3. BUDAY Kálmán tanár : „*A postmortalis gázképződés különös esetét*”-ről értekezik (Értesítő jövő füzetében jelenik meg).

Szakülés 1898. évi június hó 27-én.

Konrádi Dániel dr. felolvassa JAKABHÁZI Zsigmond dr. dolgozatát : „*Nehány újabb neuroticum a vérkeringési szervekre gyakorolt hatásáról*” (l. Értesítő 39—49. lapjain).